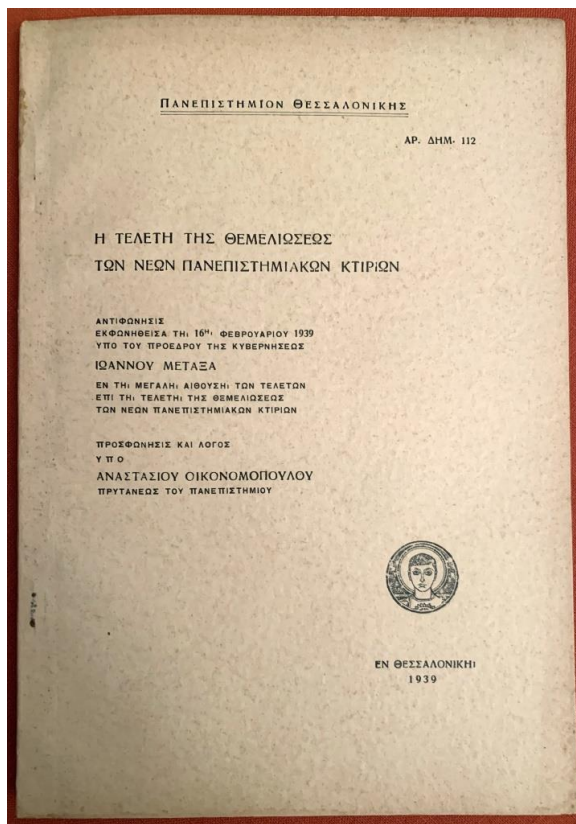
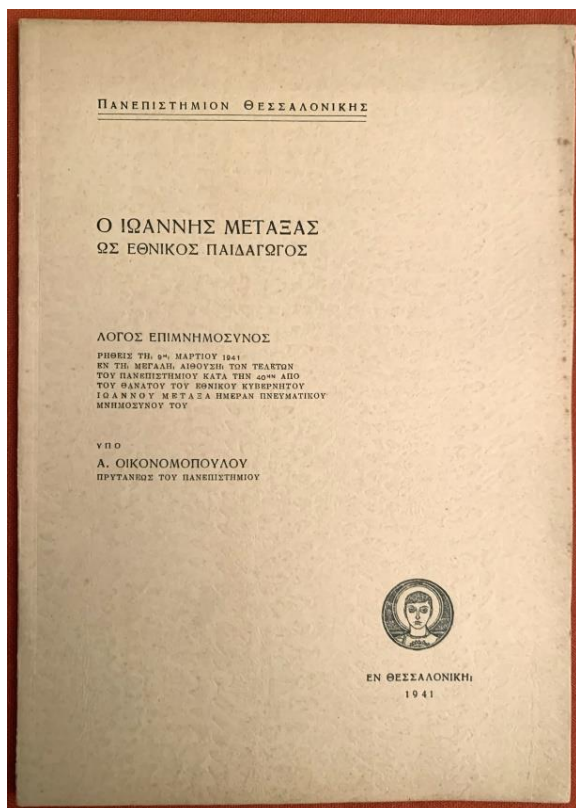

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ, 40 ημέρες μετά την αποδημία του.

«ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ ως ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ» ... Ήταν ο τίτλος της ομιλίας του Πρυτάνεως, Αναστασίου Οικονομόπουλου, στο Πνευματικό Μνημόσυνο που έγινε στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, στις 9 Μαρτίου 1941, 40 ημέρες μετά την αποδημία του Ιωάννη Μεταξά[1], την ώρα που ο ελληνικός στρατός και το ναυτικό συνέχιζαν ηρωικά να μάχονται μέσα στα χιόνια κατά των Ιταλών πέρα από το Αργυρόκαστρο.[2]

Δύο εξαιρετικά φυλλάδια, τυπώθηκαν εκ μέρους του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης επ' ευκαιρία του γεγονότος του μνημοσύνου και της θεμελίωσης των νέων κτιρίων του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης, που είχε προηγηθεί κατά δύο χρόνια, στις 16 Φεβρουαρίου του 1939[3]. Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στον συλλέκτη κο. Αναστάσιο Καδδά, για τα δύο πολύτιμα αποκτήματα, που πρόσφερε στο Οικογενειακό Αρχείο. Τα σπάνια αυτά έντυπα, που ζωντανεύουν τα δύο γεγονότα μας μεταφέρουν την αίσθηση τιμής και σεβασμού που απεδίδετο στο πρόσωπο του Βασιλέως Γεωργίου Β' και στις πνευματικές αξίες του Πρωθυπουργού Ιωάννη Μεταξά, όπως προκύπτουν μέσα από το κείμενό του στην ομιλία της θεμελιώσεως των Πανεπιστημιακών κτιρίων[4,5] και μέσα από την ομιλία του πρυτάνεως Αν. Οικονομόπουλου για τον Μεταξά ως πνευματική παρουσία και Ηγέτη που διαμόρφωσε την πολιτική του με πνεύμα ελληνικό και πίστη στο Έθνος.

Τα φυλλάδια αυτά περιλαμβάνουν τις ομιλίες του Πρύτανη του Α. Οικονομόπουλου, (1893-1972), Καθηγητού της Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, για την ιστορική διαδρομή της ανέγερσης των νέων κτιρίων του Πανεπιστημίου και της Πανεπιστημιακής Λέσχης όπως και πολλές φωτογραφίες.

Στην ομιλία του για τον Ιωάννη Μεταξά ο Πρύτανης μεταξύ άλλων είπε: «Ο κοινωνικός βίος του Ιωάννου Μεταξά ως Αρχηγού εμόρφωσε την κοινωνική λειτουργία του Ελληνικού Έθνους όχι μόνον δια της πολιτικής αυτού, ως αρχηγού του κράτους δυνάμεως-τούτο θα ήτο κάτι σύνηθες και ουχί άξιον αυτού- αλλ'ως εθνικού παιδαγωγού, δια της επιδράσεως του παραδείγματός του, δια του οποίου ηρμηνεύετο η ψυχή του καθ' όλας αυτού τας πράξεις, επιδράσεως εις την ψυχήν των Ελλήνων εν σχέσει προς τους σκοπούς της παιδαγωγίας αυτής.

Η μορφωτική των πράξεών του δύναμις ελάμβανε το μορφωτικόν κύρος της από τον αναγνωριζόμενον, με την έμφυτον τω Έλληνι αρετήν της δικαιοσύνης, ηθικόν σκοπόν του, ο οποίος, ήτο η μόρφωσις της ελληνικής ψυχής προς αίσθησιν της αξίας του εθνικού πνεύματος δια τον καθόλου πολιτιστικόν, κοινωνικόν και οικονομικόν βίον των Ελλήνων και της ιστορικής και κοινωνικής επιδράσεως επί του ελληνικού βίου, και εθνικού στοιχείου.

Αι προς την νεολαίαν συμβουλαί του, το πνεύμα που εκφράζεται εις όλας του τας πράξεις μας αποκαλύπτουν τον ηθικόν αυτόν σκοπόν του πολιτικού βίου...Είχε δε η δύναμις αυτή την έντασιν, ώστε να εισδύη εις την ψυχήν των Ελλήνων και να προκαλή εντός αυτής ψυχικά βιώματα, των οποίων το νόημα ήτο κοινόν προς το νόημα, το οποίον συνέδεε την ψυχήν του Ιωάννου Μεταξά προς στον ελληνικόν πολιτισμόν και την ηθικήν ιδέαν του ελληνικού βίου».

Ένας βιογράφος του, που τον συνήνητησε σε ώριμη πλέον ηλικία περιγράφει την φυσιογνωμία του. «Το μέτωπο είναι ευρύ και φωτεινό. Πίσω από τα στρογγυλά ματογυάλια κινούνται διαρκώς δύο μάτια ανήσυχα, που σπινθηροβολούν, δύο καταγάλανα μάτια, στο βάθος των οποίων καθρεπτίζεται ο Ελληνικός ουρανός. Αυτά τα μάτια εκφράζουν κατά τρόπο σαφή και κατηγορηματικό την θέληση και την επιμονή, την οξύτατη αντίληψη και μία ενεργητικότητα καταπληκτική. Παρόλο που έζησε 35 χρόνια σε στρατώνα είναι ένας διανοούμενος, ακόμα καλλιτέχνης». Τα μάτια του και το ιδιαίτερα φωτεινό και γεμάτο γλυκύτητα, ειλικρίνεια, και τρυφερότητα χαμόγελό του, με αίσθηση του χιούμορ, που φανέρωνε τον πλούσιο συναισθηματικό κόσμο του θα πρέπει να ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακό όπως ομολογούν όσοι τον γνώρισαν.

Ιωάννα Φωκά-Μεταξά 9 Μαρτίου 2021©

[«ΙΩΑΝΝΑ ΦΩΚΑ-ΜΕΤΑΞΑ»](http://ioannismetaxas.gr/loannaPhoca.html)

<http://ioannismetaxas.gr/loannaPhoca.html>

[«ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ»](http://ioannismetaxas.gr/index.html) Επίσημη Ιστοσελίδα

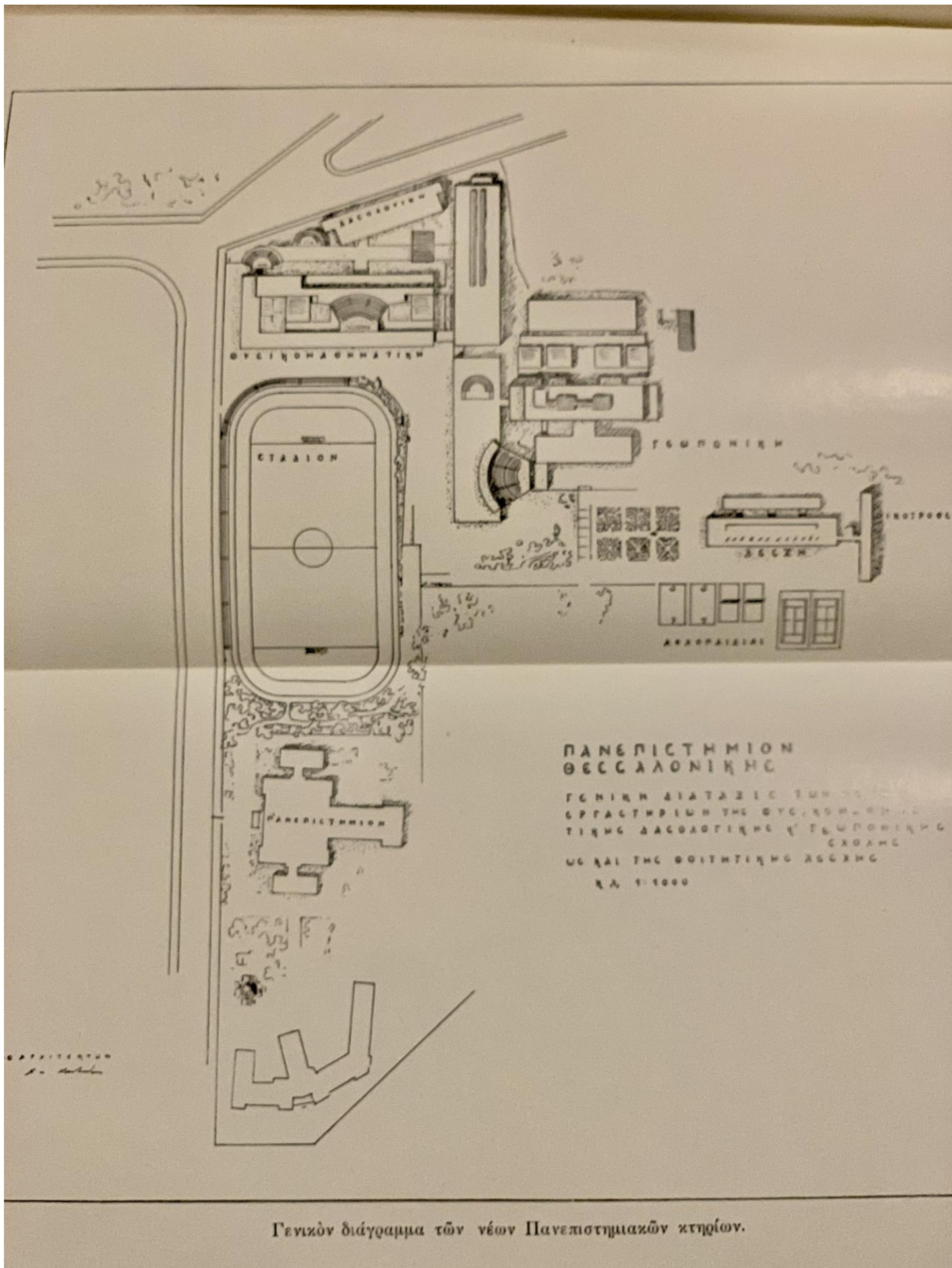
<http://ioannismetaxas.gr/index.html>

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐξερχόμενος τοῦ Πανεπιστημίου
μετὰ τὴν ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν γενομένην ὑποδοχὴν Του.

Ἡ Α. Ε. ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐξερχόμενος τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τὴν
ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν γενομένην ὑποδοχὴν.

Γενικόν διάγραμμα τῶν νέων Πανεπιστημιακῶν κτηρίων.

Εὐλαβῆς ὁμήγουρις.

Ἡ κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, 40^{ην} ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἐθνικοῦ Κυβερνήτου Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἀνάκλησις εἰς τὴν μνήμην τῆς μορφῆς του διὰ πνευματικοῦ μνημοσύνου, ἀνάκλησις πανηγυρική, γινομένη τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἔχει τὸ κρύφιόν της κίνητρον εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἑλλήνων ὅτι ὁ μεταλλάξας τὸν βίον Ἰωάννης Μεταξᾶς ἦτο φορεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον συνέσχε καὶ συνεκράτησε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὸν βίον αὐτοῦ κατὰ τὴν μακροαίωνα ἱστορίαν του καὶ μέχρι σήμερον, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἔκφρασις εἶναι ἡ ἀνδρεία τοῦ ἔθνους, μὲ τὴν ὁποίαν τοῦτο κατὰ τὸν ἐπιβληθέντα σημερινὸν πόλεμον, ὑπερασπίζει μὲ θυσίας ὄλων τῶν Ἑλλήνων τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν, τὴν κατανόησιν τοῦ ὁποίου, τὴν ἀγάπην καὶ ὑπερηφάνειαν δι' αὐτόν, τὴν ἀξίαν του ὡς κανόνος τοῦ πνευματικοῦ μας βίου διασαφήνισεν μετὰ τόσης σοφίας καὶ ἐπιμονῆς ὁ ἀποθανὼν ἔθνικὸς ἀνὴρ.

Εἶναι δὲ ἀπότισις εὐλαβοῦς τιμῆς πρὸς τὸ πνεῦμα του ὅτι τοὺς ἐπιμνημοσύνους τούτους λόγους ἀνέλαβον νὰ ἐκφωνήσουν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα οἱ καθηγηταὶ τῶν πνευματικῶν ἰδρυμάτων, ὅχι μόνον διότι, ὡς εἶπον, αἱ δημιουργικαὶ δυνάμεις, πὺ ἐξεπορεύοντο ἀπὸ τὴν ψυχὴν του ἦσαν ἐξηυγενισμένοι ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, τοῦ ὁποίου ἦτο φορεὺς καὶ ἐπομένως διότι τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔχει θέσιν

Οὐχὶ ὀλίγότερον ἐπέδρασεν εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως ἢ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐθνικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος εἰς τὴν ψυχὴν ὄλων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐνσταλαχθεῖσα πεποίθησις ὅτι τὸ Νέον Κράτος γνωρίζει νὰ ἔχη σκοπούς, νὰ ἐμμένῃ εἰς τούτους καὶ νὰ εὐρίσκη ἀκόμη πρὸς τούτοις τὰ μέσα πρὸς πραγματοποίησίν των. Διαπνεόμενος ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ταύτην παρηκολούθησε τὸ ζήτημα τῆς παραχωρήσεως τοῦ γηπέδου τούτου ὁ πρὸ διετίας Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Καρναντάσης.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ πραγματοποιηθεῖσαν ἐνσωμάτωσιν τῆς τέως Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς εἰς τὸ Πανεπιστημιακὸν ἴδρυμα καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐνοικίαςιν οἰκημάτων πρὸς στέγασιν τῶν ἐργαστηρίων τῆς, οἰκημάτων καταλλήλων μὲν δι' ἄλλας χρήσεις, οὐχὶ ὅμως δι' ἔργα στήρια, ἢ ὑπόθεσις τῆς ἀνεγέρσεως τῶν ἐργαστηρίων τῆς Φυσικομαθηματικῆς ὡς καὶ τῶν ἐργαστηρίων τῆς Γεωπονικῆς καὶ Δασολογικῆς Σχολῆς κατήντησε ψύχωσις τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Οὕτω ἐσημειώθη μεγάλη δραστηριότης καὶ ἐνδιαφέρον τῆς τε Συγκλήτου καὶ τῶν οἰκείων Σχολῶν Φυσικομαθηματικῆς καὶ Γεωπονοδασολογικῆς, μελετηθείσης τῆς ἀμέσου ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου Siemens, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ νέου ἀποκτηθέντος γηπέδου, ἐφ' οὗ ἰστάμεθα. Ἄλλ' εὐθύς ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο προοριζόμενον νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ ὀριζοντίου γηπέδου δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ ἐπικλινούσ τούτου γηπέδου.

Διὰ τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ὑπουργείου Παιδείας κ. Μητσάκη ν ἢ σύνταξις σχεδίων διὰ τὰ κτίρια τῶν ἐργαστηρίων τῆς Φυσικομαθηματικῆς ὡς καὶ Γεωπονοδασολογικῆς Σχολῆς.

Τὰ κτίρια ταῦτα θ' ἀποτελέσουν δύο συγκροτήματα. Ἐν συγκρότημα τῶν ἐργαστηρίων τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς μὲ προσηρηθέντα τὰ ἐργαστήρια τῆς Δασολογίας καὶ ἕτερον συγκρότημα τῶν ἐργαστηρίων τῆς Γεωπονίας. Εἰς τὸ πρῶτον περιλαμβάνονται ἐργαστήρια Φυσικῆς καὶ Χημείας, Μετεωρολογίας καὶ Ζωολογίας, Βοτανικῆς καὶ Ὄρυκτολογίας, Γεωλογίας καὶ Παλαιοντολογίας ὡς καὶ Ζωολογικόν, Γεωλογικόν καὶ Ὄρυκτολογικόν Μουσεῖον, Μαθηματικὸν Φροντιστήριον, ἐργαστήρια δασολογικά τέσσαρα, μία μεγάλη ἀμφιθεατρικὴ αἴθουσα διδασκαλίας καὶ τέσσαρες μικραί. Τὸ ἕτερον συγκρότημα τῶν ἐργαστηρίων Γεωπονίας, περιλαμβάνει ἐργαστήρια Ζωοτεχνίας καὶ Ἀνατομικῆς τῶν ζώων, Φυτοπαθολογίας, Σηροτροφίας καὶ Μελισσοκομίας, Γεωργίας, Δενδροκομίας, Ἀμπελοργίας, Γεωπονικῆς Χημείας καὶ Τεχνολογίας, Ἐδαφολογίας, Βιομηχανίας γάλακτος, Γεωργικῆς Μηχανολογίας, Γεωργικῆς Οἰκονομίας ὡς καὶ σπουδαστήρια Λογιστικῆς καὶ Γεωργικοῦ Δικαίου ὡς καὶ Σχεδιαστήριον τοπογραφίας. Τέλος περιλαμβάνει μίαν μεγάλην ἀμφιθεατρικὴν αἴθουσαν διδασκαλίας καὶ πέντε μικράς.

Μεγαλειότατε Ἄναξι,

Ὁ ἀείμνηστος πατήρ Σου, ἔνδοξος Στρατηλάτης Κωνσταντῖνος, πιστεύσας εἰς ἕν μέγα ἑλληνικὸν ἰδεῶδες καὶ ἐμψυχώσας οὕτω τοὺς συναγωνιστάς του κατέκτησε τὴν πόλιν ταύτην καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν χώραν τῶν προγόνων των συνδεθεὶς ἀρρήκτως πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἡ δὲ Μεγαλειότης Σου θεμελιοῦσα τὰ νέα Πανεπιστημιακὰ κτίρια καὶ ἰδρύουσα οὕτω πραγματικῶς τὸ *νέον μείζον* Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, δημιουργεῖ τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγγυον τῆς κατοχῆς τῆς πατρικῆς κληρονομίας, χαλκεύουσα καὶ νέους τοῦ Σεπτοῦ της Προσώπου ἀρρήκτους δεσμοὺς πρὸς τὴν Μακεδονικὴν Πρωτεύουσαν, τῆς ὁποίας τὸν πολιτισμὸν προώρισται τὸ Πανεπιστήμιον νὰ προαγάγῃ ὥστε νὰ καταστῇ αὐτὴ τὸ ἀγλάϊσμα τοῦ ἐνδόξου θρόνου Σου ἔσαεῖ.

[1] [«ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ»- Θάνατος](http://www.ioannismetaxas.gr/Thanatos.html)

<http://www.ioannismetaxas.gr/Thanatos.html>

[2] [Το Ἔπος 1940 – 1941](http://ioannismetaxas.gr/Varius/Polemos.html)

[•28η Οκτωβρίου 1940 "Νίκη και Δόξα" ἕως τον θάνατο του Ι. Μεταξά την 29η Ιανουαρίου 1941](http://ioannismetaxas.gr/Varius/Polemos.html)

<http://ioannismetaxas.gr/Varius/Polemos.html>

[•Από τον θάνατο του Ι. Μεταξά ἕως την εἰσοδο των Γερμανών στην Αθήνα την 27η Απριλίου 1941](http://ioannismetaxas.gr/Varius/PolemosTelos.html)

<http://ioannismetaxas.gr/Varius/PolemosTelos.html>

[3] [ΙΔΡΥΣΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 1939](http://ioannismetaxas.gr/%CE%99%CE%94%CE%A1%CE%A5%CE%A3%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A0%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%A3%CE%A7%CE%9F%CE%9B%CE%97%CE%A3.pdf)

<http://ioannismetaxas.gr/%CE%99%CE%94%CE%A1%CE%A5%CE%A3%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A0%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%A3%CE%A7%CE%9F%CE%9B%CE%97%CE%A3.pdf>

[4] [ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 16 ΦΕΒ. 1939](http://ioannismetaxas.gr/%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%20%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9C%CE%99%CE%9F%20%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%2016%20%CE%A6%CE%95%CE%92%201939%20%CE%9B&%CE%A3%20%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%82%CE%99%CE%99%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2022%20-%2027.pdf)

<http://ioannismetaxas.gr/%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%20%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9C%CE%99%CE%9F%20%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%2016%20%CE%A6%CE%95%CE%92%201939%20%CE%9B&%CE%A3%20%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%82%CE%99%CE%99%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2022%20-%2027.pdf>

[5] [ἡ εφημερίδα «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ» τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1939](http://ioannismetaxas.gr/%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%9D%2017%20%CE%A6%CE%95%CE%92%201938.pdf)

<http://ioannismetaxas.gr/%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%9D%2017%20%CE%A6%CE%95%CE%92%201938.pdf>